

Hallo allemaal, dit is Een Beetje Nederlands. In deze aflevering ga ik het hebben over Het Wilhelmus. Je kan de tekst van de podcast meelezen op de website, www.eenbeetjenederlands.nl. Ik zet de link van de website in de shownotes. Nu, door met de podcast.

Wilhelmus

Het Wilhelmus is de naam van het Nederlandse volkslied. Ben jij wel eens bij een voetbalwedstrijd van het Nederlands elftal geweest? Dan heb je hem vast al eens gehoord. Ook bij de Nationale dodenherdenking op 4 mei wordt het Wilhelmus gespeeld, na de minuut stilte. Maar waar gaat het volkslied eigenlijk over?

Nederland heeft één van de oudste volkslieden ter wereld. Alleen Japan heeft een ouder volkslied. Het Wilhelmus is waarschijnlijk meer dan vier eeuwen geleden geschreven, ongeveer in het jaar 1570. In dat jaar was de Tachtigjarige Oorlog net begonnen. Die oorlog is een van de belangrijkste oorlogen uit de Nederlandse geschiedenis. Dat is namelijk de oorlog waarin Nederland onafhankelijk werd van Spanje, of beter gezegd het Spaanse Rijk.

Toen het Wilhelmus geschreven werd bestond Nederland als land dus helemaal nog niet! Ik zal in een andere aflevering uitleggen wat er gebeurde in de Tachtigjarige oorlog, maar om de tekst van het Wilhelmus te snappen hoef je nu alleen te weten dat Nederland in oorlog was met Spanje.

Laten we eerst even luisteren.

*Wilhelmus van Nassouwe – ben ik, van Duitsen bloed,
den vaderland getrouwe – blijf ik tot in den dood.
Een Prinse van Oranje – ben ik, vrij, onverveerd,
den Koning van Hispanje – heb ik altijd geëerd.*

Dit is het eerste couplet van het volkslied. In totaal zijn er 15 coupletten, maar we zingen normaal alleen de eerste. Ik zal regel per regel uitleggen wat er gezegd wordt.

Regel 1: ***Wilhelmus van Nassouwe, ben ik, van Duitsen bloed***

In modern Nederlands: Willem van Nassau, ben ik, van Duits bloed

In deze eerste regel staat het onderwerp van de tekst van het Wilhelmus. Namelijk: Willem van Nassau. Wilhelmus is een ouderwetse vorm van de naam Willem. Wie is Willem van Nassau? Hij is beter bekend onder een andere naam, namelijk Willem van Oranje.

Willem van Oranje staat bekend als de grootste Nederlander aller tijde en heeft de bijnaam 'vader des vaderlands'. Willem van Oranje was de leider van het Nederlandse leger dat vocht tegen de Spanjaarden tijdens de 80-jarige oorlog. Hij heeft een grote rol gehad in de onafhankelijkheid van Nederland en wordt daarom vereerd in Nederland. Vereren betekent bewonderen of erg respecteren.

In het tweede stuk van de tekst staat, 'van Duitsen bloed: van Duits bloed. Is het niet raar dat we in het Nederlands volkslied zingen dat we van Duits bloed zijn? Dat kan op verschillende manieren uitgelegd worden.

Ten eerste kwam Willem van Oranje uit Duitsland. Een van de belangrijkste personen uit de Nederlandse geschiedenis is niet eens in Nederland geboren! Toen Willem van Oranje geboren werd bestond Duitsland nog niet, maar hij is geboren in Dillenburg in Hessen. Dat ligt tegenwoordig in Duitsland.

Nu zou een Nederlander het niet leuk vinden om Duits genoemd te worden. Maar vijf eeuwen geleden was dat normaal. Duits betekende zowel iemand uit Duitsland en iemand uit Nederland. Een ander overblijfsel hiervan is de Engelse naam van de Nederlandse taal: Dutch. Dus je kan zeggen dat hier gewoon Nederlands bedoeld wordt waar er Duits staat.

Er zijn ook wel mensen geweest die graag wilden dat deze zin zou veranderen, bijvoorbeeld in 'ben ik van Hollands bloed'. Bijvoorbeeld tijdens de Tweede Wereldoorlog, toen Duitsland Nederland bezette, was deze regel niet populair. Maar deze regel is nooit officieel veranderd.

Regel 2: ***Den vaderland getrouwe blij ik tot in den dood.***

(trouw aan het vaderland blij ik tot de dood)

Met het vaderland wordt Nederland bedoeld, het land waar Willem van Oranje mee verbonden is. Met deze regel wordt duidelijk gemaakt dat de loyaliteit van Willem van Oranje bij Nederland ligt en niet bij de Spaanse koning. Hij is niet in Nederland geboren, maar hij is wel het land trouw.

Regel 3: ***Een Prinse van Oranje ben ik, vrij, onverveerd,***
(een Prins van Oranje ben ik, vrij, onverveerd)

Prins van Oranje is een titel die Willem van Oranje bezat. Toen zijn oom overleed, kreeg Willem deze titel. Toen veranderde zijn naam ook van Willem van Nassau naar Willem van Oranje. Je weet vast dat de kleur oranje in Nederland belangrijk is. Het Nederlands Elftal speelt bijvoorbeeld in oranje shirts en tijdens Koningsdag draagt iedereen oranje kleding. Dat heeft te maken met deze titel.

Verder staat er dat de Prins van Oranje vrij is en onverveerd. Met vrij wordt onafhankelijk bedoeld. Nederland was lang een onderdeel van het Heilig Roomse Rijk en het Spaanse Rijk, maar nu zegt Willem van Oranje dat hij onafhankelijk is.

Onverveerd is een ouderwets woord, het betekent zonder angst. Dus de Prins van Oranje zegt dat hij onafhankelijk is en niet bang is.

Regel 4:

den Koning van Hispanje heb ik altijd geëerd.
(de koning van Spanje heb ik altijd geëerd)

Dat is weer een rare zin. Waarom zegt Willem van Oranje dat hij de Spaanse koning altijd geëerd heeft? Dat terwijl het Wilhelmus geschreven is toen Nederland oorlog voerde tegen Spanje? Voordat de 80-jarige oorlog uitbrak, had Willem van Oranje een goede relatie met de koning van Spanje. Mensen in Nederland waren helemaal niet zo ontevreden over het feit dat Nederland onder het Spaanse rijk viel. Dat veranderde toen Nederland steeds meer protestants werd. De Spaanse koning was katholiek en trad streng op tegen protestanten. Dat zorgde er voor dat Nederland onafhankelijk wilde worden. Ondanks dat Willem van Oranje wel altijd de koning geëerd heeft.

Betekenis

Dit is het gedeelte van het volkslied dat we altijd zingen. De tekst is nog veel langer, maar de rest wordt bijna nooit gezongen. Wel interessant is dat wanneer je van alle coupletten de eerste letter neemt en die achter elkaar zet, je Willem van Nassau krijgt. Het volkslied is ook duidelijk een ode aan Willem van Oranje.

In de rest van de tekst richt Willem van Oranje zich vooral naar god. Het Wilhelmus is eigenlijk een heel religieus lied. Hij vraagt god om kracht om de slechte invloeden op Nederland te verwijderen. Met de slechte invloeden worden de katholieken en Spanjaarden bedoeld.

Er wordt later in de tekst een vergelijking gemaakt tussen de situatie van Willem van Oranje en het verhaal van David en Saul in de bijbel. David moest vluchten voor koning Saul, maar werd uiteindelijk ook wel zelf de koning van het koninkrijk Israël. Toen het Wilhelmus geschreven werd, was Willem van Oranje op de vlucht voor de Spaanse koning. En Willem van Oranje werd net zoals David uiteindelijk de koning.

Het Wilhelmus legt aan de Nederlandse burgers uit waarom Nederland vecht tegen Spanje. Er staat dat Willem van Oranje geen keuze had om tegen de Spanjaarden vechten. Hij had respect voor de Spaanse koning, maar God had hem opdracht gegeven om te vechten tegen de Spanjaarden.

Bij de volgende keer dat je bij een voetbalwedstrijd bent, of de volgende koningsdag, kan je nu meezingen met het volkslied! En je weet nu ook waar het over gaat.

Afsluiting

Bedankt voor het luisteren naar deze aflevering van Een Beetje Nederlands. Als je vragen of opmerkingen hebt over deze aflevering, dan hoor ik graag van je! In de shownotes staat de link naar de website. Ik zet ook interessante links op de website die te maken hebben met het Wilhelmus. Ik hoop dat je een beetje Nederlands geleerd hebt, en tot de volgende keer!